

2DITT-np1. 24.07.2023

AGH UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
FACULTY OF ELECTRICAL ENGINEERING, AUTOMATICS, COMPUTER SCIENCE AND BIOMEDICAL ENGINEERING
INSTITUTE OF APPLIED COMPUTER SCIENCE

Kraków 14 lipca 2023

Dr. hab. inż. Jarosław Wąs, prof. AGH
Wydział Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Inżynierii Biomedycznej
Akademia Górniczo Hutnicza im. Stanisław Staszica w Krakowie

Recenzja rozprawy doktorskiej

Recenzję pracy doktorskiej mgr inż. Joanny Badury zatytułowanej „*Solutions for selected problems of demand forecasting based on machine learning methods and domain knowledge*”, opracowano na prośbę prof. Andrzeja Polańskiego Przewodniczącego Rady Dyscypliny Informatyka Techniczna i Telekomunikacja (na podstawie umowy UMC/1948/2023 z dnia 27 czerwca 2023).

1a) Tematyka rozprawy i tytuł pracy

Tematyka rozprawy doktorskiej mgr inż. Joanny Badury pt. „*Solutions for selected problems of demand forecasting based on machine learning methods and domain knowledge*”, dotyczy problematyki prognozowania zapotrzebowania z wykorzystaniem algorytmów uczenia maszynowego.

Praca obejmuje takie zagadnienia jak: propozycję klasyfikacji prognozowania zapotrzebowania, konfigurację szeregu algorytmów uczenia maszynowego do zagadnień związanych z przewidywaniami zapotrzebowania i określenia parametrów wpływu promocji na sprzedaż produktów, wpływ konfiguracji szeregów czasowych na rozwiązanie postawionych problemów itd.

W mojej ocenie temat pracy poprawnie koresponduje z zawartymi treściami, gdyż praca poświęcona jest metodom sztucznej inteligencji w prognozowaniu zapotrzebowania.

1b) Charakterystyka rozprawy i ocena układu rozprawy

Praca doktorska mgr inż. Joanny Badury składa się łącznie z siedmiu rozdziałów, obejmujących: wstęp, zasadniczą część pracy, podsumowanie oraz bibliografię. Całość pracy zajmuje 206 stron wraz z bibliografią.

Pierwszy rozdział pracy zatytułowany „Introduction” poświęcony jest określeniu celów ogólnych i szczegółowych pracy, wskazaniu problemu naukowego oraz określeniu metodyki pracy z uwzględnieniem: badań literaturowych, wypracowaniu generycznego podejścia i szeregu szczegółowych rozwiązań w modelowaniu predykcji.

Rozdział 2 zatytułowany „Demand forecasting – approaches and challenges” przedstawia wprowadzenie do tematu prognozowania zapotrzebowania z wykorzystaniem uczenia maszynowego i wiedzy dziedzinowej.

Z kolei w rozdziale 3 *Promotions* przedstawiono temat prognozowania efektywności promocji.

Rozdział 4 *Top-down forecasting* dotyczy problemu prognozowania w schemacie od ogółu do szczegółu (top-down forecasting).

Rozdział 5 *Incorporating additional time series related to demand forecasting* przedstawia problem użycia dodatkowych szeregów czasowych w celu poprawy prognozowania badanego zjawiska.

Rozdział 6 *Returns* koncentruje się na prognozowaniu prawdopodobieństwa zwrotu produktu.

Ostatni z rozdziałów 7 *Summary* stanowi podsumowanie odnoszące się do uzyskanych wyników. Odniesiono się do realizacji celów ogólnych i szczegółowych pracy, które zostały osiągnięte.

W mojej ocenie układ redakcyjny pracy jest poprawny. Autorka posługuje się poprawną terminologią w zakresie zagadnienia prognozowania i, patrząc szerzej, stosowanych metod sztucznej inteligencji.

Należy stwierdzić, że oceniana praca jest napisana poprawnym językiem. Bibliografia jest generalnie aktualna. Odwołania do pozycji literaturowych są prawidłowe.

Tytuły i kolejność rozdziałów jest również prawidłowa, treść rozdziałów odpowiada, w mojej ocenie, wymaganiom stawianym dla prac doktorskich.

1c) Ocena zastosowanego piśmiennictwa

Bibliografia składa się ze 190 pozycji związanych z tematyką pracy. Pozycje literaturowe zostały dobrane prawidłowo biorąc pod uwagę istotność i

aktualność poszczególnych pozycji bibliograficznych. Zostały one poprawnie przeanalizowane i wkomponowane w treść rozprawy.

1d) wskazanie oraz ocena celu pracy

Można wskazać dwa główne cele pracy: pierwszym celem było zaproponowanie taksonomii problemów badawczych związanych z prognozowaniem popytu, które mogą być rozwiązane metodami uczenia maszynowego.

Drugim zasadniczym celem było zaproponowanie wykorzystania i parametryzacji metod uczenia maszynowego (a także eksperckiej wiedzy) do rozwiązywania konkretnych zagadnień.

W mojej ocenie obydwie te cele zostały zrealizowane w prawidłowy sposób.

1e) wskazanie oraz ocena zastosowanych metod badawczych

W prognozowaniu zapotrzebowania Autorka zastosowała metodę analizy i na tej podstawie zaproponowała taksonomię zagadnień związanych z tworzeniem prognoz. Następnie zaproponowano parametryzację i poprawę szeregu metod uczenia maszynowego do wpływu skuteczności promocji i wpływu zwrotów. Uważam, że metody badawcze zostały zastosowane w prawidłowy sposób.

1f) ocena części rozprawy doktorskiej dotyczącej omówienia wyników badań

Wyniki badań zostały opisane w praktycznej części pracy z uwzględnieniem zaproponowanej przez Autorkę taksonomii, wpływu promocji na sprzedaż z uwzględnieniem metod uczenia maszynowego i oceną jakości rozwiązań, prognozowania od ogółu do szczegółu (począwszy od metody naiwnej, poprzez parametryczny model mieszany, skończywszy na metodzie XGBoost), włączenie dodatkowych szeregów czasowych związanych z prognozowaniem zapotrzebowania (włączanie danych z podobnych lokalizacji, użycie danych z tej samej lokalizacji), czy wreszcie algorytmika związana z prawdopodobieństwem zwrotów poszczególnych artykułów.

W mojej ocenie prace merytoryczne zostały przeprowadzone i opisane prawidłowo. Autorka szczegółowo opisała metody, w wielu przypadkach zostały one zilustrowane za pomocą obrazów i tabel. Podsumowując ten punkt oceny uważam, że wyniki badań zostały opisane w prawidłowy sposób.

1g) informacje dotyczące praktycznego zastosowania uzyskanych wyników badań

Badania zawarte w rozprawie mają wymiar praktyczny –zaś praca jest związana z następującymi projektami:

- “System wspomagania decyzji i zarządzania wiedzą dla branży handlu detalicznego (DSS-RETAIL)” (POIR.01.01.01-00-0871/17-00)
- “System SupplAI automatyzujący i optymalizujący planowanie łańcucha dostaw, wykorzystujący metody inteligencji obliczeniowej – w tym prognozowania sprzedaży – do analizy online bardzo dużych zbiorów danych pozwalający na ograniczenie strat i zwiększenie efektywności działania firm branży handlu detalicznego” (POIR.01.01.01-00-0500/21) – realizacja z firmą 3Soft S.A.
- “System wspomagania decyzji i zarządzania wiedzą operacyjną i procesową dla rynku dystrybutorów gazu LPG” współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach grantu 17 POIR.01.01.01-00-0104/17. Badania związane z prognozowaniem sprzedaży paliw na stacjach benzynowych zostały zrealizowane we współpracy AIUT Sp. z o.o.

1h) informacje o ewentualnych nieprawidłowościach, które pojawiły się w ocenianej rozprawie doktorskiej

Nie zidentyfikowano poważniejszych nieprawidłowości w rozprawie.

1i) ocena czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego

W pracy rozwiązano szereg zagadnień związanych z prognozowaniem zapotrzebowania, które świadczą o oryginalności rozwiązania. Po pierwsze usystematyzowano podejście do uczenia poprzez zaproponowanie taksonomii, po drugie skonstruowano metody przewidywania efektu promocji za pomocą dedykowanych wskaźników i metod uczenia maszynowego, po trzecie zaproponowano metodę przygotowania cech przy użyciu tabeli niepodobieństwa liczbowa. Po czwarte wykazano, że wprowadzenie dodatkowych szeregów czasowych do prognozowania zapotrzebowania dla rozważanych przypadków/produktów, biorąc pod uwagę szeregi czasowe z podobnych lokalizacji i tej samej lokalizacji. Po piąte zaproponowano algorytm łączenia transakcji zwrotu z transakcją zakupu i analizę prognozowania zwrotu określonego produktu z określonej transakcji zakupu.

Biorąc pod uwagę wszystkie składowe uważam, że oceniana rozprawa zawiera oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

1j) ocena czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej

W mojej ocenie praca bardzo dobrze wpisuje się w dyscyplinę informatyka techniczna i telekomunikacja i napisana jest poprawnie z punktu widzenia metodyki. Autorka wykazała się wiedzą teoretyczną i praktycznymi umiejętnościami w zakresie analizy danych i tworzenia algorytmiki.

Uwagi:

Jak to zostało napisane wcześniej, praca została napisana poprawnym językiem i złożona starannie ze strony edytorskiej.

Poniżej przedstawiono uwagi polemiczne dotyczące strony merytorycznej pracy:

- W sekcji 1.1. Autorka proponuje tezę pracy i suplement w której opisuje rolę nowych atrybutów i rekordów danych. W mojej opinii brakuje w tym miejscu dokładniejszego opisu: jak rozumiana jest w niniejszej pracy wiedza domenowa i precyzyjnego opisu jej reprezentacji i zastosowania. Owszem pojęcie to jest przywoływane zarówno w tytule i w wielu miejscach pracy (w sekcji końcowej pracy Autorka odwołuje się do niego - bodajże dziesięciokrotnie), ale brakuje mi jasnej definicji na początku pracy.
- W niektórych fragmentach rozprawa doktorska przypomina bardziej dokumentację techniczną niż rozprawę doktorską. Przykładowo tytuły rozdziałów 3 – *Promotions* czy 6 - *Returns* powinny być, w mojej opinii, sformułowane w bardziej precyzyjny sposób, dotyczą bowiem analizy danego scenariusza i stworzenia efektywnej algorytmiki predykcyjnej dla tych przypadków. Aktualne brzmienie tych tytułów sekcji ma mnemotechniczny charakter.
- Istotnym problemem w praktycznych zastosowaniach metod ML są problemy niekonsystencji danych. Wzmiankę o niekonsystencji znalazłem jedynie w rozdziale 6 dotyczącym analizy zwrotów. Przydałoby się opisać to zagadnienie, gdyż w praktyce bardzo często ono rzutuje na poszczególne etapy rozwiązywania zadań z wykorzystaniem metod ML.
- Zaproponowana taksonomia przedstawiona w formie rysunku na stronie 12 pracy oraz skomentowana w dalszych sekcjach rozdziału 2, jest niewątpliwie ciekawym podejściem. Przydałaby się jednak dokładniejsza wykładnia dotycząca parametryzacji ze względu na czas (który jest tu

pojęciem względnym ze względu na różnorodność procesów) i pozostałe czynniki

Opisane powyżej uwagi nie wpływają jednak negatywnie na mój bardzo pozytywny odbiór ocenianej pracy doktorskiej.

Wniosek końcowy

Rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i wskazuje na wysoki poziom wiedzy teoretycznej i praktycznej Kandydatki w dyscyplinie naukowej Informatyka Techniczna i Telekomunikacja.

Przedstawiona praca doktorska spełnia w pełni warunki określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.). W szczególności zgodnie z wymaganiami ww. ustawy oceniana rozprawa pozytywnie prezentuje wiedzę teoretyczną Kandydatki oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, przedmiotem rozprawy jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. W opinii recenzenta praca może więc być dopuszczona do publicznej obrony.